

Libris.RO

Respect pentru oameni și cărți

**SARAH
VAUGHAN**

**ANATOMIA
UNUI
SCANDAL**

Traducere din limba engleză și note
DANA-LIGIA ILIN

București
2019

Are nevoie de vinovați. Prin urmare, a găsit oameni care
sunt vinovați. Desi probele nu sunt vinovați de acuzațiile
care li se aduc.

Hilary Mantel, O regină pe ascold

KATE

2 decembrie 2016

1

Peruca mea e tuflită pe birou, unde am azvârlit-o. Ca o meduză eșuată pe plajă. În afara sălii de judecată, mă port neglijent cu această piesă crucială a garderobei mele, arătându-i opusul a ceea ce-ar trebui să impună: respect. E confecționată manual din păr de cal, valorează aproape șase sute de lire și vreau să arate uzată; să sporească solemnitatea care uneori mă tem că-mi lipsește. Linia părului să îngălbenească de la atâția ani de transpirație, buclele mărunte, bej, să se lase sau să devină cenușii de la praf. După nouăsprezece ani de când am intrat în barou, peruca mea continuă să fie cea a unei nou-venite conștiincioase – nu a unui avocat pledant care a moștenit-o de la tatăl ei, sau, în cele mai multe cazuri, tatăl lui.

Îmi arunc încălțările cât colo: pantofi de piele cu toc mic, negri, cu șnur auriu în față, ca pentru un filfizon din perioada Regenței; pentru Black Rod¹; sau pentru o avocată care adoră istoria, setul complicat de proceduri,

¹ *Parliament's Black Rod*, funcționarul administrativ cu cel mai înalt grad al Parlamentului

ridicolul pur al chestiei ăsteia. Pantofii scumpi sunt importanți. Când stăm la taclale cu colegii sau cu clienții, aprozii și polițiștii, cu toții privim în jos din când în când, ca să nu părem belicoși. Oricine se uită la pantofii mei vede o persoană care înțelege această ciudățenie a psihologiei umane și se ia în serios. Vede o femeie care se înveșmântează ca și cum ar fi convinsă că va câștiga.

Știi, îmi place să arăt cum trebuie. Să fac totul așa cum se cuvine. Avocatele pledante pot să poarte un gulerăș: un obiect din bumbac și dantelă care arată ca o bavețică – un fel de platcă în jurul gâtului – și care costă vreo treizeci de lire. Sau se pot îmbrăca la fel ca mine: o tunică albă fără guler, cu gulerul prins cu butoni în față și în spate. Butoni la manșete. O haină de lână neagră și fustă sau pantaloni; și – în funcție de succesul și vechimea lor – o robă neagră din lână sau lână în amestec cu mătase.

Acum nu port toate astea. M-am descotorosit de o parte din deghizaj în vestiarul de la Bailey¹. Mi-am dat jos roba. Mi-am desfăcut gulerul și manșetele: părul blond, de lungime medie – legat în coadă de cal în sala tribunalului – l-am lăsat liber; doar un pic ciufulit.

Sunt mai feminină fără toată costumația. Cu peruca și ochelarii cu rame groase, știu că arăt asexuată. Cu siguranță, nu atrăgătoare – cu toate că îmi pot fi remarcați pomeții: două muchii care au apărut pe la vreo douăzeci de ani, s-au întărit și s-au ascuțit, așa cum eu m-am întărit și m-am ascuțit odată cu trecerea anilor.

¹ Old Bailey, cel mai important tribunal pentru cazuri penale din Anglia și Țara Galilor

Sunt mai firească fără perucă. Mai eu însămi. Eu care sunt în suflet, nu eu cea prezentă la tribunal sau vreo altă încarnare precedentă a personalității mele. Asta sunt eu: Kate Woodcroft, QC¹; avocat pledant de drept penal; membră a Inner Temple²; o specialistă cu foarte multă experiență în judecarea delictelor sexuale. În vârstă de patruzeci și doi de ani; divorțată, fără partener, fără copii. Îmi prind capul în mâini și las să iasă din mine o respirație prelungă, impunându-mi să renunț o clipă. Degeaba. Nu mă pot relaxa. Am pe încheietura mâinii o mică eczemă și o ung cu cremă E45, rezistând dorinței de a mă scărpinga. De a mă scărpinga de nemulțumirea față de viață.

Mai bine ridic privirea spre tavanul înalt al biroului meu. Câteva încăperi într-o oază de pace din buricul Londrei. Din secolul al XVIII-lea, cu cornișe decorative, frunze aurite în jurul rozetei de pe tavan și vedere – prin ferestrele glisante înalte – spre curtea din Inner Temple și spre Temple Church, rotundă, din secolul al XII-lea.

Aceasta este lumea mea. Arhaică, anacronică, privilegiată, exclusivă. Tot ce ar trebui – și în mod normal așa face-o – să proclam că urăsc. Și totuși, o iubesc. O iubesc pentru că toate astea – cuibul de clădiri de lângă City³, ghemuite pe lângă Strand⁴ și curgând spre fluviu; fastul și ierarhia; statutul, istoria și tradiția – sunt ceva ce odinioară habar n-aveam că există; și la

¹ *Queen's Counsel*, avocat eminent numit de regină, face parte din ramura superioară a baroului

² The Honourable Society of the Inner Temple, una dintre cele patru asociații profesionale ale avocaților pledanți și judecătorilor din Londra

³ Entitatea administrativă a Londrei

⁴ Stradă importantă din centrul Londrei

care nu mi-am închipuit că pot să aspir. Toate astea arată cât de departe am ajuns.

Este motivul pentru care, ori de câte ori îmi iau un cappuccino, dacă nu sunt cu colegii mei, îi dau pe furis o ciocolată caldă – cu pachetele de zahăr în plus – fetei ghemuite în sacul de dormit pe pragul unei uși de pe Strand. Cei mai mulți oameni n-o bagă în seamă. Cei fără adăpost se pricep să fie invizibili sau noi ne pricepem să-i facem să fie: ne întoarcem privirea de la sacii lor de dormit kaki, de la fețele cenușii și părul împâslit, de la trupurile încotoșmănate în pulovere prea mari și de la ogarii lor la fel de costelivi, pe când ne grăbim să ajungem la strălucirea seducătoare din Covent Garden sau la atracțiile culturale din South Bank.

Dar, dacă stai o vreme prin preajma vreunui tribunal, o să vezi cât de fragilă este viața. Cum lumea ta poate să se prăbușească mult prea repede dacă faci un pas greșit: dacă, pentru o fracțiune de secundă fatală, faci ceva ilegal. Sau, mai degrabă, dacă ești sărac și încalci legea. Pentru că tribunalele, la fel ca spitalele, sunt ca un magnet pentru cei care au pornit în viață defavorizați; care au ales soțul nepotrivit sau tovărășia nepotrivită și s-au împotmolit atât de adânc în ghinion, încât și-au pierdut busola morală. Cei bogați nu sunt afectați la fel de mult. Uitați-vă la neplata taxelor – sau fraudă, cum poate fi numită dacă este făcută de cineva care nu are la dispoziție un contabil priceput. Ghinionul – sau lipsa de discernământ – nu pare să-i hărțuiască pe bogați la fel de înverșunat ca pe săraci.

Oh, sunt prost dispusă. Îți poți da seama că sunt prost dispusă atunci când încep să gândesc ca un student care face politică. În cea mai mare parte a timpului îmi păstrez pentru mine tendința de a citi *Guardian*.

Nu e în mare consonanță cu membrii mai tradiționali ai biroului meu; duce la discuții aprinse la dineuri când mâncăm chestiile alea de duzină care se livrează și pe la nunți – pui sau somon în crustă crocantă – și bem vinul la fel de mediocru. E mult mai diplomatic să te mulțumești cu bârfa din breaslă: care QC primește atât de puține cazuri, încât și-a depus dosarul pentru un post de judecător la Crown Court¹; cine urmează să fie numit QC; cine și-a ieșit din pepeni în timpul procesului din pricina unui aprod. Pot să particip la astfel de conversații în timp ce mă gândesc la cazurile mele, îmi fac griji pentru viața personală sau chiar plănuiesc ce să cumpăr a doua zi pentru cină. După nouăsprezece ani, știu să mă integrez în peisaj. Mă pricep de minune.

Însă în cadrul sacru al camerei mele pot uneori să-mi dau frâu liber, doar un pic, așa că, pentru o clipă, îmi prind capul cu mâinile și-l așez pe biroul dublu de mahon, închid ochii strâns și îi apăs cu încheieturile degetelor. Văd stele: punctișoare albe care sparg întunericul și strălucesc ca diamantele inelului pe care mi l-am cumpărat singură – pentru că nimeni altcineva n-avea să mi-l cumpere. Mai bine să le văd pe ele decât să mă las pradă lacrimilor.

Tocmai am pierdut un proces. Și, cu toate că știu că până luni o să dispară amărăciunea eșecului, o să trec peste asta, pentru că mai sunt și alte cazuri de urmărit, alți clienți de reprezentat, încă mă roade. Nu e ceva ce se întâmplă des sau cu care să mă împac, pentru că îmi place să câștig. Mă rog, tuturor ne place. E un lucru firesc. Avem nevoie de asta ca să ne asigurăm că avem în continuare o carieră strălucitoare. Și este felul

¹ Una dintre Curțile Superioare din Anglia și Țara Galilor

Respect în care funcționează sistemul nostru judiciar bazat pe principiul contradictorialității.

Îmi amintesc că a fost un șoc imens când mi s-a spus asta, la începutul perioadei de pregătire pentru intrarea în barou. Alesesem cariera juridică având idealuri înalte – și mai am câteva, încă nu m-am blazat –, însă nu mă așteptasem să fie exprimat atât de brutal.

„Adevărul este o chestiune înșelătoare. Pe drept sau pe nedrept, avocatura nu este cu adevărat o căutare a adevărului“, ne-a spus Justin Carew, QC, nouă, novicilor un pic trecuți de douăzeci de ani, de-abia veniți de la Oxford, Cambridge, Durham și Bristol. „Avocatura înseamnă să fii mai convingător decât adversarul tău“, a continuat el. „Poți să câștigi chiar dacă dovezile sunt împotriva ta, cu condiția să argumentezi mai bine. Și, desigur, nu contează decât să câștigi.“

Însă uneori, în ciuda puterii tale de persuasiune, pierzi; și, în cazul meu, asta se întâmplă invariabil dacă un martor se dovedește a fi vulnerabil; dacă mărturia lui nu rezistă examinării; dacă la audierea încrucișată povestea lui se încâlcește ca un fuior de lână luat la scărmanat de un pisoai – un morman de contradicții care devine și mai încâlcit atunci când tragi de fire.

Este ceea ce s-a întâmplat astăzi, în procesul Butler. A fost un caz de viol umbrat de violență conjugală: Ted Butler și Stacey Gibbons, care au trăit împreună patru ani, și în cea mai mare a timpului el a bătut-o.

Am știut de la început că lucrurile nu sunt în favoarea noastră. Juriul condamnă bucuros un violator prădător, arhetipul lui bau-bau de pe o străduță întunecată, însă când vine vorba despre violul conjugal preferă să n-audă de așa ceva, mersi frumos.

Cu toate că, în general, cred că jurații văd lucrurile corect, în acest caz n-au făcut-o. Uneori am impresia

că au înțepenit în epoca victoriană; ea ți-e nevastă sau parteneră de viață, și asta e o chestie cu totul personală, care se petrece în spatele ușilor închise. Și, ca să fim cinstiți, e o chestiune destul de sordidă să te bagi atât de adânc în viața unui cuplu: să auzi ce poartă ea în pat – un tricou prea mare de la unul dintre principalele supermarketuri – sau că lui îi place să-și aprindă o țigară după sex, deși ea e astmatică și el știe că asta îi îngreunează respirația. Mă întreb ce e cu cei care stau pe locurile pentru public: de ce vin să urmărească această dramă jalnică, penibilă? Mai captivantă decât un serial melodramatic, pentru că în ea sunt oameni adevărați și suspine adevărate din partea martorei – pe care, slavă Domnului, publicul nu poate s-o vadă; e protejată de un paravan, ca să nu fie nevoită să se uite la presupusul ei atacator: cu ceafa groasă și ochi porcini, într-un costum ieftin, cu cămașă neagră și cravată, cu încercarea lui amenințătoare de a arăta respectabil, fulgerând cu privirea din boxă, prin geamul incasabil.

Așa că pare obscen și-ți dă mâncărimi. Te simți agresat. Și totuși, pun întrebările – întrebări care scurmă prin cele mai înspăimântătoare momente pe care le-a trăit vreodată Stacey, care o lasă dezgolită în fața tuturor – deoarece, în adâncul meu, în ciuda lucrurilor pe care le-a spus acel eminent QC acum atâția ani, eu tot vreau să ajung la adevăr.

Și apoi avocatul apărării pune pe tapet chestiunea pornografiei. O chestiune care poate fi pomenită doar pentru că adversarul meu a depus cu succes o întâmpinare în care susține că există o paralelă între o scenă din DVD-ul de pe noptiera lor și ceea ce s-a întâmplat.

– Nu este oare posibil, întreabă învățatul meu prieten, Rupert Fletcher, cu vocea lui profundă de bariton,

care te subjugă, să fie un joc sexual pe care acum ea îl consideră un pic jenant? O fantezie în care s-a complăcut și care i s-a părut că a mers puțin prea departe? DVD-ul arată o femeie legată, așa cum a fost domnișoara Gibbons. Poate să pară că în momentul penetrării Ted Butler a crezut că Stacey Gibbons acționa conform unei fantezii pe care o discutaseră deja la un moment dat. Că ea nu face decât să joace un rol cu care fusese, de bunăvoie, de acord.

Oferă alte detalii despre DVD; apoi se referă la un SMS în care ea recunoaște: „M-a ațâțat“. Și văd dezgustul de pe fața a două dintre jurate – femei aflate spre sfârșitul vârstei de mijloc, îmbrăcate elegant pentru proces, care poate se gândiseră că vor fi în juriu pentru un proces de spargere sau crimă și ai căror ochi au fost deschiși de-a binelea de acest caz – și știu că simpatia lor față de Stacey dispare mai repede decât un val care se retrage de pe plajă.

- Ți-ai închipuit cum ar fi să fii legată, nu? zice Rupert. I-ai trimis SMS iubitelui ca să-i spui că ți-ar plăcea să încerci așa ceva.

Așteaptă un pic, lăsând suspinele lui Stacey să răsunе în sala fără ferestre. Și apoi:

- Da, vine recunoașterea ei cu voce înăbușită – și de acum încolo nu mai contează că Ted aproape că a sufocat-o în timp ce o viola; sau că avea rosături pe încheieturile mâinilor de cât se luptase ca să se elibereze; urme de sfoară pe care avusese prevederea să le filmeze cu iPhone-ul.

De acum încolo totul se duce de râpă.

Îmi torn puțin whisky din carafa de pe bufet. Nu e un lucru pe care îl fac prea des, să beau la serviciu, dar a fost o zi lungă și e trecut de ora cincii. S-a lăsat amurgul – o lumină blândă rozaliu-aurie aprinde norii, făcând curtea să arate nemaipomenit de frumos –,

întotdeauna am fost de părere că alcoolul e permis doar după ce se întunecă. Băutura scumpă îmi izbește gâtlejul; îmi încălzește măruntaiele. Mă întreb dacă Rupert sărbătorește la barul de vizavi de High Court¹. Trebuie să fi știut, după urmele lăsate de sfoară, după sufocare, după zâmbetul superior de pe fața clientului său când a auzit verdictul, că acesta e cum nu se poate mai vinovat. Dar o victorie e o victorie. Și totuși, dacă aș fi fost avocatul apărării într-un astfel de caz, aș fi avut decența să nu mă dau mare, și cu atât mai puțin să cumpăr o sticlă de șampanie dintre cele mai scumpe ca să o beau cu asistentul meu. Dar, dacă-i pe așa, eu încerc să nu fiu apărătorul în astfel de cazuri. Cu toate că ești considerat un avocat pledant mai bun dacă le faci pe amândouă, nu vreau să-mi pătez conștiința reprezentându-i pe cei pe care-i bănuiesc că ar fi vinovați. De aceea prefer să fiu avocatul acuzării.

Pentru că, vedeți, eu sunt de partea adevărului, nu doar de partea câștigătorilor – și filosofia mea e că, dacă eu cred un martor, atunci există suficiente probe ca să construiesc un caz solid. Și de aceea vreau să înving. Nu doar de dragul victoriei, ci pentru că sunt de partea tuturor Stacey Gibbons de pe lumea asta; și a celor ale căror cazuri sunt mai puțin tulburi și chiar mai puțin brutale: copila de șase ani siluită de bunic; băiatul de unsprezece ani sodomizat în repetate rânduri de conducătorul detașamentului de cercetași; studenta silită la sex oral când face greșeala să meargă pe jos acasă, singură, noaptea târziu. Da, în special pentru ea. Standardul probelor este înalt în cazurile penale: dincolo de îndoiala rezonabilă, nu în balanța

¹ High Court of Justice, una dintre Curțile Superioare din Anglia și Țara Galilor

probabilităților, poverile probelor din procesele civile. Și iată de ce Ted Butler a scăpat cu fața curată astăzi. A existat acea sămânță de îndoială: acea posibilitate despre care vorbea Rupert cu vocea lui onctuoasă, ca Stacey, o femeie despre care jurații ar putea presupune că e cam din topor, să fi acceptat sexul violent și de-abia după două săptămâni, când a descoperit că Ted umbla după altă fustă, s-a gândit să se ducă la poliție. Posibilitatea că ea ar fi putut să fie traumatizată și rușinată, că ar fi putut să se teamă că cei din complotul de judecată o vor sfâșia și nu o vor crede, așa cum s-a și întâmplat, se pare că nu le-a trecut prin minte.

Mai torn o dușcă în paharul meu de cristal masiv; adaug puțină apă. Două pahare sunt tot ce îmi îngădui, și mă țin de asta. Sunt disciplinată. Trebuie să fiu, pentru că știu că nu gândesc limpede dacă beau mai mult. Poate că ar trebui să mă duc acasă – însă gândul să mă întorc în apartamentul meu de trei camere nu mă ispitește. În mod normal, îmi place să locuiesc singură. Sunt prea greu de mulțumit ca să am o relație, știu asta; prea posesivă cu spațiul meu; prea egoistă; prea logică. Mă bucur de singurătatea mea sau, mai degrabă, de faptul că nu trebuie să mă conformez nevoilor altcuiva atunci când creierul îmi funcționează din plin la pregătirea unui proces sau când sunt stoarsă de puteri la încheierea unuia. Însă atunci când pierd mă deranjează tăcerea apropiată, înțelegătoare. Nu mai vreau să fiu singură – să mă tot gândesc la neajunsurile mele personale și profesionale. Așa că am tendința să rămân la birou până târziu, lampa mea să ardă încă atunci când colegii cu familia au plecat de mult acasă; să caut adevărul în vrafurile de documente și să găsesc o cale de a birui.

În seara asta ascult cum tocurile colegilor mei păcănesc pe scara din lemn din secolul al XVIII-lea și bolboroseala râsetelor care plutește în sus spre mine. Începutul lui decembrie, al perioadei de dinainte de Crăciun, o seară de vineri în care poți să simți ușurarea generală de a fi ajuns la sfârșitul unei săptămâni lungi. N-o să mă alătur colegilor mei la cafenea. Am mutra aia, cum ar zice mama, și mi-am jucat destul rolul pentru o zi. Nu vreau ca ei să simtă că trebuie să mă consoleze; să-mi spună că mai sunt și alte procese în care să lupt; că atunci când ai de-a face cu un caz domestic de la început e sortit eșecului. Nu vreau să trebuiască să surâd încordat, în vreme ce înjur în sinea mea; nu vreau ca furia mea să stice atmosfera. Richard o să fie acolo; cel care mi-a fost cândva îndrumător; amantul meu ocazional – foarte rar în ultimul timp, pentru că nevasta lui, Felicity, a aflat de noi și nu vreau să-i zgudui, și cu atât mai puțin să-i distrug, căsnicia. Nu vreau ca lui să-i fie milă de mine.

Un ciocănit scurt în ușă: toc-toc-ul rapid care aparține singurei persoane pe care suport s-o văd în acest moment. Brian Taylor, grefierul meu în toți cei nouăsprezece ani de când am biroul la Swift Court, numărul 1. Are patruzeci de ani în această profesie, mai multă glagore și o mai bună cunoaștere a psihologiei umane decât mulți dintre juriștii pentru care lucrează. Dincolo de părul lins, încărunțit, costumul încheiat la toți nasturii, acel „domnișoară” – pentru că ține morțiș la ierarhie, cel puțin la birou – rostit cu vioiciune, se află o cunoaștere limpede a naturii omenești și un profund simț moral. De asemenea, este foarte rezervat. A fost nevoie de patru ani ca să aflu că l-a părăsit soția; și de încă patru ca să aflu că l-a părăsit pentru altă femeie.